

YTTRANDE

Datum
22 maj 2024Referens
RUN-00064-2024

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.fjr@regeringskansliet.se

Remissyttrande över delbetänkandet Jakt och fiske i renbetesland SOU 2023:46

Sammanfattning

Region Norrbotten anser att det behövs mer kunskap om den historiska markanvändningen på statens mark ovan odlingsgränsen och alla andra markområden där det bedrivs rennäring innan nya lagar som rör upplåtelse av jakt- och fiskerättigheter beslutas.

Konsekvensanalyser bör genomföras för att undersöka hur olika eventuella förslag påverkar platsernas utveckling och olika befolkningsgruppers förutsättningar och behov såväl socialt som kulturellt samt ekonomiskt och ekologiskt.

Girjas-domen med sina omständigheter och avgränsningar ska inte ligga till grund för framtida utformning av lagar som rör någon markanvändning vare sig på statlig mark ovan odlingsgränsen eller andra områden där det bedrivs rennäring.

Region Norrbotten anser att kommitténs direktiv är för snäva för att kunna utreda denna komplexa fråga på ett tillfredställande sätt.

Region Norrbotten förespråkar att länsstyrelserna, som en offentlig aktör under demokratisk kontroll, fortsätter hantera jakt- och fiskeupplåtelseerna.

Region Norrbottens synpunkter

Markanvändningskonflikterna behöver få en politisk lösning

Girjas-domen slog fast att Girjas sameby har större rätt än staten att upplåta småviltsjakten på statens mark ovanför odlingsgränsen inom samebyns område.

Högsta domstolen som dömde i Girjas-fallet tog inte hänsyn till, och prövade inte, andra minoriteter och medborgares rätt till jakt och fiske eftersom dessa inte ingick i tvisten som skulle avgöras i Girjas-fallet. Domstolen tog inte heller hänsyn till konsekvenserna av domen när det gäller konfliktnivåer, miljöpåverkan, attraktivitet, ekonomi och andra faktorer som påverkar utvecklingen på ett geografiskt område.

Mot bakgrund av Girjas-domen fick Renmarkskommittén i uppdrag att bedöma rättsläget kring upplåtelsen av jakt och fiske inom övriga samebyars områden. Region Norrbotten är kritisk till den ordningen.

Region Norrbotten anser att Girjas-domen med sina specifika omständigheter och avgränsningar inte bör ligga till grund för framtida utformning av lagstiftningen kring

upplåtelse av jakt och fiskerättigheter på all statlig mark ovan odlingsgränsen och alla andra markområden där det bedrivs rennärning.

Region Norrbotten anser att kommittén bör ta ett mer omfattande grepp i sitt fortsatta arbete genom att utforma politiska lösningar som adresserar markanvändningen i områden där det bedrivs rennärning på ett holistiskt sätt. För att göra detta behövs mer kunskap om den historiska markanvändningen ovan odlingsgränsen och i alla områden där rennärning bedrivs. Kommittén bör säkerställa forskningsbaserade konsekvensanalyser för att undersöka hur olika förslag påverkar platsernas utveckling och olika grupper av människor, både socialt, kulturellt, ekonomiskt och ekologiskt. Detta inkluderar exempelvis företagare inom skogs- och besöksnäringen samt privatpersoner som ägnar sig åt jakt och fiske, oavsett om de tillhör en sameby, är icke renägande samer, tillhör majoritetsbefolkningen, tillhör andra nationella minoriteter eller anser sig tillhöra någon annan grupp.

Staten bör även fortsättningsvis ha uppdraget att upplåta jakt- och fiske i på statens mark ovan odlingsgränsen

Region Norrbotten motsätter sig de skisser som kommittén presenterat för en framtida lagstiftning, där upplåtandet av jakt och fiske generellt övergår till samebyarna.

Regionen har flera skäl till detta ställningstagande. Länsstyrelsen är en offentlig part som kan säkerställa ett hållbart nyttjande av fiskstammar och vilt. Länsstyrelsen besitter också personal med omfattande kunskap inom viltförvaltning och är väl rustad för att göra avvägningar mellan olika intressen, samtidigt som de ser till att rennärningen i minsta möjliga mån störs av jakt och fiske.

Regionen är tveksam till att överföra ansvaret för förvaltningen av en viktig naturresurs från länsstyrelsen, en aktör som står under demokratisk kontroll, till samebyarna. Samebyarna utgörs av affärsdrivande ekonomiska föreningar där endast renägare har inflytande och beslutsrätt. Dessutom är det värt att notera att av Sveriges samer så är det endast en liten andel som äger renar, och att en ännu mindre andel äger en betydande mängd renar. Detta reser frågor kring representativitet och demokratiskt beslutsfattande inom samebyarna och riskerar stor rättsosäkerhet för alla andra grupper som önskar att fiska eller jaga inom ett sådant område under en samebys kontroll.

Därför förespråkar Region Norrbotten att länsstyrelserna fortsätter att hantera jakt- och fiskeupplåtelse till en mer genomarbetad och hållbar lösning kan utformas.

Kommittén föreslår att länsstyrelserna ges möjlighet att delegera ansvar för upplåtelsen av jakt- och fiskerättigheter till föreningar med stark lokal förankring. Dessa föreningar skulle bestå av lokala intressenter inom jakt och fiske, samebyar och det lokala näringslivet, som tillsammans skulle utforma ett system för upplåtelse av jakt- och fiskerättigheter som upplevs som rättvist.

Region Norrbotten ser positivt på förslaget om lokal förvaltning men anser samtidigt att en sådan lösning behöver ytterligare utredning och belysning innan en lagstiftning kan genomföras. Det är viktigt att noggrant analysera hur en sådan modell skulle fungera i praktiken, kunna upprätthålla rättssäkerhet och hur den skulle kunna påverka olika intressenters rättigheter och intressen. Därför förespråkar regionen en mer ingående undersökning och diskussion innan beslut fattas.

Utredningen behöver mer tid och behöver ta ett helhetsgrepp kring uppdateringen av rennäringslagen

Region Norrbotten anser att det är av avgörande betydelse att hela utredningen av rennäringslagstiftningen beaktas för att skapa de bästa förutsättningarna för att uppnå en

långsiktigt hållbar lösning gällande rätten till upplåtelse av småvilt på statens mark ovanför odlingsgränsen.

Att inkludera aspekter från utredningen om rennärlagsstiftningen är viktigt för att få en helhetsbild av hur olika lagar och regler påverkar varandra och markanvändningen i områden där det bedrivs rennäring. Genom att ta sig tid att noga överväga och utvärdera alla aspekter av rennärlagsstiftningen kan man säkerställa att de föreslagna förändringarna är väl genomtänkta och tar hänsyn till alla berörda parter och deras intressen. Detta är avgörande för att uppnå en långsiktigt hållbar lösning som främjar både ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet i rennäringen och markanvändningen i alla områden där det bedrivs rennäring.